

Vážené paní starostky, vážení páni starostové,

už v úterý 26. května 2020 se bude v Poslanecké sněmovně rozhodovat o dopadech zákona o kompenzačním bonusu, který bude mít zásadní, a bohužel negativní, dopad na financování všech obcí, měst a krajů. Odhadovaný dopad vládního návrhu do příjmů rozpočtu obcí, měst a krajů bude celkem více než 16 miliard korun. Příjmy u obcí budou nižší o 1.100 korun na jednoho obyvatele a u krajů o 400 korun na jednoho obyvatele.

Pomoc živnostníkům a osobám samostatně výdělečně činným, malým firmám a jejich společníkům je podle mého názoru potřebná a nutná. Způsob jakým tyto peníze na podporu zmíněným skupinám vytahuje vláda České republiky, bez předchozího varování, z rozpočtů samosprávy je podle mého názoru chybný a nepřijatelný.

Možná se někteří z vás zeptáte proč? Dopady všech opatření souvisejících s pandemií koronaviru Covid 19 do fungování ekonomiky se začínají projevovat také v daňových příjmech samosprávy. Ministerstvo financí odhaduje propad daňových příjmů ve sdílených daních proti loňskému roku na 11 % a toto číslo bylo zveřejněno ještě před propočtem dopadu kompenzačního bonusu. Vzhledem k naprosté nepředvídatelnosti vývoje ekonomiky považuji za rozumné a odpovědné počítat s výpadkem příjmů až do 20 procent proti roku 2019.

Zastupitelstvo Libereckého kraje bude, shodou okolností také v úterý, projednávat zásadní změnu krajského rozpočtu, která počítá se snížením daňových příjmů v letošním roce na 3 miliardy korun. Pro srovnání uvedu, že v loňském roce to bylo reálně 3,6 miliardy. V podobné situaci jste vy všichni, takže dobře víte, jak je složité hledat úspory v průběhu roku. Úspory a škrty se dotknou, až na výjimky, všech částí rozpočtu kraje, od příspěvkových organizací, přes dotační fond až po rozpočet krajského úřadu. Je to mimořádně nepříjemný, ale, bohužel, nepříjemný a nutný krok.

V diskusi a dopisech používá ministerstvo financí argument o bohatých obcích, městech a krajích a miliardách korun na jejich účtech. Tento argument je ale pravdivý jen poččetně a je používán bez tří zásadních skutečností. Jednak jsou tyto „úspory“ většinou vázané na probíhající a připravované investice a slouží mimo jiné k přeřinancování evropských a národních dotací, které se většinou vyplácejí až zpětně. Zadruhé jsou tyto miliardové „úspory“ na účtech jen významné menšiny, především velkých měst. Zatřetí a nakonec, „úspory“ na účtech obcí a krajů nejsou peníze státu a nepatří mu. Patří občanům a rozhodují o nich obecní a krajské zastupitelé a je na ně vidět významně víc, než na peníze spravované ministerstvy a dalšími státními institucemi. Jejich správa je významně efektivnější, než správa a využití peněz předváděná dlouhodobě na centrální úrovni.

Vláda podporuje, a z mého pohledu správně, ty skupiny obyvatel, firem a podnikatelů, na které opatření a z nich plynoucí ekonomická krize dopadla. Na obce, města a kraje zatím žádná podpora nemyslí, naopak můžeme poslouchat různá prohlášení o tom, že situaci prostě a jednoduše zvládneme. Považuji to za chybu. Za zásadní a hrubou chybu. V této situaci by naopak okamžitá a přímá podpora obecních a krajských rozpočtů pomohla s nastartováním investic a oprav obecního majetku, škol, cest a další infrastruktury, všude, v nejmenší vesnici i zapadlém městečku. Se zapojením kontroly veřejnosti. S možností zapojit do prací malé firmy, živnostníky a udělat to hned, na záměry, kterou jsou připravené.

Stačilo by málo, okamžitě zapojit jen malou část plánovaného deficitu státního rozpočtu ve výši 300 miliard korun a vytvořit nárokovou dotaci, například ve výši 2.000 korun na obyvatele pro obce a 1.000 korun na obyvatele pro kraje, určenou na opravy a investice do majetku, bez nesmyslné byrokracie spojené se standardními dotačními fondy a s vyúčtováním do konce roku 2021. Stát by to stálo maximálně 32 miliard korun ve dvou letech, tedy méně než 10 % zatím plánovaného deficitu. Obce a kraje by získaly jistotu, že v ekonomickém průřvihu nezůstanou samy a nebály se investovat. Stát by získal podporu více než 6 tisíc veřejných investorů a zadavatelů.

Ministryně financí Schillerová a pan premiér Babiš mluví o dotacích, které připraví ministerstva. Je to slib, jehož vážnost a plnění si budeme moci sami v příštích měsících ověřit. To, co je ale jisté už nyní, jsou nároky na přípravu projektů. Administrace programů a následná kontrola žadatelů budou případnou pomoc v čase odkládat a věcně komplikovat.

Pandemie koronaviru zasáhla celý svět, celou Českou republiku a všechny kraje, města i obce. Bez výjimky. Ze svých rozpočtů jsme platili náklady na zajištění opatření schválených vládou v nouzovém stavu i mimo něj. V těchto dnech připravujeme úsporné rozpočty a přemýšlíme o tom, jak zvládneme ekonomickou krizi. Čekáme na pomoc od státu a zdá se, že jsou naše prosby zatím zcela nepochopeny.

Proto jsem se rozhodl, že osobně podpořím tichý protest „Černý den pro obce a kraje“ vyhlášený společně Svazem měst a obcí, Sdružením místních samospráv a Spolkem pro obnovu venkova na úterý 26. května 2020. Pevně věřím tomu, že tento protest přispěje k tomu, aby poslankyně a poslanci pochopili vážnost situace a společně s Vládou České republiky hledali způsob, jak rychle, účinně a bez nesmyslné byrokracie, podpořit fungování českých, moravských a slezských obecních a krajských samospráv.

Krásný den vám všem.

Martin Půta, hejtman Libereckého kraje